

РЕШЕНИЕ

№ 4760

гр. София, 01.09.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 28 състав,
в публично заседание на 15.07.2020 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Антони Йорданов

при участието на секретаря Наталия Дринова, като разгледа дело номер **1485** по описа за **2020** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и сл. от Административно-процесуалния кодекс /АПК/.

Образувано е по жалба на Л. Л. Д. срещу писмо с изх. № 94-00-707/27.01.2019г. на директора на „Национално ТОЛ управление“ /НТУ/, с което по същество е отказано на жалбоподателя да му бъде възстановена сумата за платена годишна винетка с ID 190719072333399.

Жалбоподателят иска да бъде отменено оспореното писмо, като твърди, че същото е незаконосъобразно, необосновано и издадено в противоречие с материалния закон. По същество счита, че е налице неоснователно обогатяване на НТУ и моли съда да постанови решение, с което да задължи ответника да възстанови заплатената погрешка електронна винетка.

Ответникът директор на НТУ, чрез процесуален представител юрк. Л., в съдебно заседание и в писмено становище по делото аргументира неоснователност на жалбата.

Административният съд С. – град, след като обсъди събраните по делото доказателства във връзка с доводите на страните, приема за установено следното от фактическа страна:

По делото се установява, а и не се спори, че жалбоподателят Д. е собственик на л.а. с рег. [рег.номер на МПС] . Не се спори също, че Д. е заплатил годишна електронна винетка с ID 190719072333399, но поради неизвестни причини контролният номер не се е отразил правилно в разписката за заплатена електронна винетка, както и потвърждението по електронната поща. Наложило се да заплати повторно годишната

винетка, поради което с искане вх. № 94-00-289/21.01.2020г. пред ответника е заявил да му бъде възстановена сумата от 97 лева.

С писмо изх. № 94-00-707/27.01.2020г. директорът на НТУ по същество е отказал да възстанови търсената сума с мотив, че съгласно чл. 5, ал. 3 от Наредбата за условията, реда и правилата за изграждане и функциониране на смесената система за таксуване на различни категории пътни превозни средства на база време и на база изминато разстояние, отговорността при неправилно деклариранни данни относно регистрационния номер на ППС, категорията му или валидността на винетната такса е на собственика, съответно на ползвателя, като в случай на неправилно деклариранни данни се счита, че за пътното превозно средство не е заплатена дължимата винетна такса.

При така установените факти, настоящия съдебен състав на АССГ достигна до следните правни изводи:

За характера на правоотношението:

С оглед изследване на подведомствеността като процесуална предпоставка за предявяването на жалбата пред административните съдилища, настоящият състав взе предвид следните аргументи: Винетната такса е вид пътна такса, установена за плащане със закон - чл. 10, ал. 1 от Закона за пътищата (ЗП). Обхватът на платената пътна мрежа, за ползването на която е установена тази такса, се определя от Министерски съвет (чл. 10, ал. 3) и заплащането става по Тарифа, приета също от Министерски съвет (чл. 10, ал. 6). Средствата, събрани от винетни такси, постъпват в държавния бюджет. Ползването на платената пътна мрежа без да е заплатена съответна винетна такса е скрепено с административна санкция, установена в закон (ЗДвП). Следователно, предвид характера и произхода на тази такса, същата следва да се окачестви като държавна такса - публично държавно вземане по чл. 162, ал. 2, т. 3 от ДОПК. Последното е и изрично регламентирано в чл. 55 от Закона за пътищата, съгласно който невнесените такси по чл. 10 и таксите по чл. 18 се събират от териториалните поделения на Националната агенция за приходите заедно с лихвите по Закона за лихвите върху данъци, такси и други подобни държавни вземания и по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

Правоотношенията, които се развиват между държавата и физическите и юридическите лица по повод събирането на публични държавни вземания, каквито са държавните такси, неизчерпателно изброени в чл. 4 ЗДТ, и изрично посочени в други закони, са с публичноправен характер. Когато съответното лице е платило недължимо или е надвнесло в полза на бюджета суми като държавна такса, вземането му има частноправен характер. В някои случаи за такива вземания, когато законът изрично посочва процесуален ред за събиране на таксите (например чл. 55 от Закона за пътищата) определя реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс за събиране на определени невнесени такси), редът за възстановяване на надвзети или недължимо събрани държавни такси следва да е редът на съответния процесуален закон. В други случаи, когато заплащането на таксата е условие за даване на търсената защита или съдействие (например при съдебните такси и останалите хипотези на чл. 4 ЗДТ), редът за възстановяване на надвзети или недължимо събрани държавни такси е искане, отправено до държавния орган, в чиято полза е събрана таксата. Тъй като източник на вземането не е гражданско правоотношение, възстановяването на недължимо внесени или надвнесени такси не може да се осъществи по пътя на предявяване на кондикционен иск (гражданскоправен ред). Когато при или по повод изпълнението на

тази административна дейност бъдат причинени вреди от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на държавните органи, лицата имат право да търсят обезщетение за понесените вреди.

На следващо място субектът (Агенция "Пътна инфраструктура"), на когото държавата е възложила събирането на процесната пътна такса, също обосновава извод за типична административна дейност, свързана с неравнопоставеност на субектите и отношения на власт и подчинение. Съгласно Закона за администрацията Председателят на Агенция "Пътна инфраструктура" е орган на изпълнителната власт, а самата Агенция е неговата администрация, чрез която се осъществявала дейността на този орган. Съгласно чл. 10, ал. 10 от Закона за пътищата и чл. 3, ал. 5 от Наредбата за условията, реда и правилата за изграждане и функциониране на смесената система за таксуване на различните категории пътни превозни средства на база време и на база изминато разстояние (Наредбата) Агенция "Пътна инфраструктура" осъществява правомощията на държавата във връзка със събирането на пътните такси по този член и функциите на лице, събиращо пътни такси. Съгласно чл. 21 от Закона за пътищата (редакция ДВ, бр. 75 от 2009 г. и следващи изменения) Националната агенция "Пътна инфраструктура" към Министерския съвет се преобразува в Агенция "Пътна инфраструктура" към министъра на регионалното развитие и благоустройството и е юридическо лице на бюджетна издръжка към министъра на регионалното развитие и благоустройството, със седалище С. и със специализирани звена: областни пътни управления, Национално тол управление и Институт по пътища и мостове. В чл. 21, ал. 3 от Закона за пътищата са изброени правомощията на Агенцията, сред които са организиране на събирането на винетни такси, тол такси и други такси, предвидени в закона, осъществяване функциите на държавна пътна администрация, подпомагане на министъра на регионалното развитие и благоустройството, който от своя страна контролира дейността и бюджета на Агенцията. Съгласно Правилника за структурата, дейността и организацията на работа на Агенция "Пътна инфраструктура" (чл. 2 и чл. 4) Агенцията е юридическо лице на бюджетна издръжка към министъра на регионалното развитие и благоустройството със седалище в С. и с адрес - [улица], и със специализирани звена - областни пътни управления, Национално тол управление и Институт по пътища и мостове. Агенцията осъществява своята дейност чрез централна администрация и чрез специализираните звена по чл. 21, ал. 2 от Закона за пътищата. Съгласно чл. 33а от Правилника, Националното тол управление е специализирано звено (на АПИ, вж. чл. 21 от ЗП), което изпълнява всички функции на Агенцията като лице, събиращо пътни такси по чл. 10, ал. 1 и 2 от ЗП. Съгласно чл. 3, ал. 5 от Наредбата за условията, реда и правилата за изграждане и функциониране на смесена система за таксуване на различните категории пътни превозни средства на база време и на база изминато разстояние Агенция "Пътна инфраструктура" осъществява, съобразно своите компетенции, правомощията на държавата във връзка с функциониране на смесената система за таксуване на различните категории пътни превозни средства на база време и на база изминато разстояние, както и дейността по практическото прилагане, въвеждането, функционирането и контрола на Електронната система за събиране на пътни такси по чл. 10, ал. 1 от Закона за пътищата. Анализът на всички изброени по-горе разпоредби налага извода, че се касае за правоотношение, възникнало от дейност по събиране на държавна такса, определена със закон, в полза на държавата, която дейност се реализира от орган с властнически правомощия, т. е. налице е административна дейност, основана на власт

и подчинение, а не търговска или друга независима икономическа дейност на ответника с цел печалба. Поради липсата на облигационни отношения между равнопоставени субекти, споровете, възникнали в резултат на описаната дейност, са в компетентността на административните съдилища.

По отношение на компетентността на директора на НТУ, съдът съобрази следното:

Действително НТУ не е самостоятелно юридическо лице, а е специализирано звено към АПИ (обсъдено по-горе). В този смисъл материално компетентен административен орган е ръководителят на юридическото лице на бюджетна издръжка, в случая председателят на управителния съвет на АПИ (арг. чл. 19, ал. 4 т. 1 от ЗА вр. чл. 11, ал. 2, т. 1 Правилника). Съгласно чл. 22, ал. 3 от ЗП Ръководителите на звената по ал. 1 (специализираните звена, сред които е и НТУ) или упълномощени от тях длъжностни лица представляват агенцията във връзка с дейността, която осъществяват. По делото е приложено пълномощно № П-249/25.09.2019г. (л. 27-28), с което председателя на УС на АПИ е упълномощил директора на НТУ да изпълнява част от неговите правомощия, вкл. да подписва кореспонденция и документи (т. 8) и да се разпорежда със суми до 1000 лева без ДДС (т. 12). Последното, макар и неprecizно осъществено, съдът приема като надлежно делегиране на правомощия за случаите по чл. 55 от ЗА във вр. с чл. 4б от ЗДТ, което предполага надлежна пасивна легитимация по настоящето дело.

По приложението на материалния закон:

Твърденията на жалбоподателя, неоспорени от ответника се свеждат до следното - Д. е собственик на л.а. с рег. [рег.номер на МПС] . Заплатил на 19.07.2019г. е годишна електронна винетка с ID 190719072333399, но поради неизвестни причини контролният номер не се е отразил правилно в разписката за заплатена електронна винетка, както и потвърждението по електронната поща, а именно рег. № СА 386 МТ (л. 10). За последното представя копие на електронно потвърждение. Наложило се да заплати повторно годишната винетка, поради което с искане вх. № 94-00-289/21.01.2020г. пред ответника е заявил да му бъде възстановена сумата от 97 лева. От доказателствата по делото се установява, че на същата дата 19.07.2019г., с разлика от 54 минути, е била заплатена електронна годишна винетка ID 19071990833808 от сметката на Д. за л.а. рег. [рег.номер на МПС] .

В случая между страните се спори дали подлежи ли на връщане първата заплатена винетна такса.

Ответникът се позовава на разпоредбата на чл. 5, ал. 3 от Наредбата, съгласно която отговорността при неправилно декларирани данни относно регистрационния номер на ППС, категорията му или валидността на винетната такса е на собственика, съответно на ползвателя, като в случай на неправилно декларирани данни се счита, че за пътното превозно средство не е заплатена дължимата винетна такса.

Разпоредбата на чл. 5, ал. 3 от Наредбата е продължение на въведеното в чл. 10а, ал. 3 от ЗП правило, че винетната такса се заплаща от собственика или ползвателя на пътното превозно средство след деклариране на регистрационния му номер, категорията на пътното превозно средство и периода на валидност и важи само за пътното превозно средство, чийто регистрационен номер правилно е бил деклариран от собственика или ползвателя му. В случая законодателят има предвид, че при избирането на идентифициращи данни (рег. номер на автомобила, категория, период на валидност) при закупуването на винетка рискът (отговорност за тяхното правилно

деклариране) се носи от самия потребител.

Срещу това становище обаче е налице общ институт на правото - неоснователно обогатяване - чл. 55, ал. 1 предложение първо ЗЗД – всеки, който е получил нещо без основание, е длъжен да го върне. За да има основателност на претенцията – следва обедняването на едно лице да е за сметка на другото – и точно тези лица да са страните по делото. Разместването на имуществени блага от патримониума на жалбоподателя към този на ответника трябва да е еквивалентно – с колкото е обеднял жалбоподателя, с толкова да се е обогатил ответника и то в случай, че се е обогатил точно за негова сметка.

От доказателствата по делото се установява, а и не се спори, че жалбоподателят е заплатил две годишни винетни такси. Установява се още, че при плащането на първата винетна такса е бил сгрешен регистрационният номер на автомобила, което съгласно правилото на чл. 5, ал. 3 от Наредбата води до недействителност на винетката. Все така обаче е налице плащане, което не е възстановено от ответника. Следователно, последният се е обогатил със сумата за една годишна винетна такса, а доколкото не е налично ППС с български рег. № СА 386 МТ, нито пък се твърди и доказва, че въобще съществува такова, то обогатяването на ответника е без правно основание.

В тази връзка съдът счита за уместно да посочи, че „рискът“ по см. на чл. 5, ал. 3 от Наредбата неправилно се разбира от ответника като възможност за събиране на приходи без да се предоставя съответната услуга. Това разбиране само по себе си е абсурдно и не кореспондира с нито една разпоредба от позитивното право, още по-малко с правен принцип. „Рискът“ по см. на цитираната норма от Наредбата се свежда до това, че неправилното посочване на данните за автомобил, категория, период, се счита за липса на надлежно плащане за конкретното ППС. Т.е. ползвателя ще бъде санкциониран, ако бъде установено, че ползва ППС по републиканската пътна мрежа за която се изисква винетна такса. От друга страна „рискът“ се свързва с това, че ответникът дължи връщане само на това, с което се е обогатил, без да дължи връщане на гражданските плодове /лихви/.

Както бе отбелязано по-горе, съгласно чл. 55 от ЗП Възстановяването на недължимо внесени такси по чл. 10 и по чл. 18 се осъществява по реда на Закона за държавните такси. Съгласно чл. 4б от закона за държавните такси недължимо платени такси се връщат по искане на заинтересованата страна.

С вх. № 94-00-289/21.01.2020г. при НТУ Л. Д. е искал връщане на платената сума за годишна електронна винетка с ID 190719072333399, където е бил сгрешен регистрационният номер на автомобила, собственост на Д.. В случаят без да извърши съответните проверки /съществува ли действително ППС с такъв номер, съответстват ли постъпленията от ел. винетки на действително ползваните и пр./, ответникът се е позовал на разпоредбата на чл. 5, ал. 3 от Наредбата и по същество е отказал възстановяване на търсената сума. В този смисъл писмо с изх. № 94-00-707/27.01.2019г. на директора на НТУ е и немотивирано, което пък е самостоятелно основание за отмяна на последното като незаконосъобразно.

Гореизложените съображения мотивират настоящият съдебен състав да приеме жалбата за основателна, на оспореното писмо с изх. № 94-00-707/27.01.2019г. за незаконосъобразно, поради което следва да бъде отменено. Доколкото естеството на случая не позволява решаването на въпроса по същество, съдът на основание чл. 173, ал. 2 от АПК следва да изпрати делото като преписката на директора на НТУ за ново произнасяне, съобразено със задължителни указания по тълкуването и прилагането на

закона, дадено в мотивите на настоящето решение.

Така мотивиран, Административен съд-София-град, II-ро отделение, 28-ми състав, на основание чл. 173, ал. 2 от АПК

Р Е Ш И

ОТМЕНЯ по жалба на Л. Л. Д. писмо с изх. № 94-00-707/27.01.2019г. на директора на „Национално ТОЛ управление“, с което е отказано на жалбоподателя да му бъде възстановена сумата за платена годишна винетка с ID 190719072333399.

ВРЪЩА делото като преписка на директора на „Национално ТОЛ управление“, за ново произнасяне, съобразено със задължителни указания по тълкуването и прилагането на закона, дадено в мотивите на настоящето решение.

ОПРЕДЕЛЯ на основание чл. 174 от АПК на директора на „Национално ТОЛ управление“ 14 дневен срок за произнасяне от влизане в сила на настоящето съдебно решение.

Решението подлежи на обжалване пред Върховния административен съд на Р. България в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: